

Những phát minh “tình cờ và bất ngờ”^(*)

1 Chuẩn bị

– Xem lại mục *Chuẩn bị* ở bài *Phạm Tuyên và ca khúc mừng chiến thắng* để vận dụng vào đọc hiểu văn bản này. Đọc trước văn bản *Những phát minh “tình cờ và bất ngờ”*.

– Có rất nhiều sự kiện có ý nghĩa đã xảy ra trong quá khứ, liên quan đến mọi mặt của đời sống như chính trị, văn hoá, khoa học, kĩ thuật,... Một số phát minh cũng được coi là những sự kiện đáng nhớ. Hãy tìm hiểu một số phát minh của nhân loại.

2 Đọc hiểu

Những “huyền thoại” sau đây chắc chắn sẽ khiến bạn cảm thấy vừa quen thuộc lại vừa... lạ lẫm vì không ngờ chúng lại được tạo ra trong những hoàn cảnh có một không hai như vậy.

Tìm nghĩa của từ “huyền thoại”.

Một số nhà khoa học phải cống hiến cả cuộc đời họ để phát minh ra một công cụ, phương pháp đột phá⁽¹⁾, mang tính cách mạng cho những vấn đề mắc phải trên thế giới trong hàng thế kỉ. Thế nhưng, cũng không hiếm những trường hợp đơn thuần bằng một cách nào đó đã “vô tình” chạm tay vào vinh quang, cho ra đời những phát minh vĩ đại mà đến nay vẫn còn được áp dụng rộng rãi.

(*) Người biên soạn sách đã chỉnh sửa nhan đề.

(1) *Đột phá*: tạo nên những bước chuyển biến mới, mạnh mẽ.

Dù bằng phương pháp nào đi chăng nữa, chúng ta cũng nên cảm thấy biết ơn và may mắn vì tựu trung lại, chúng đều có chung mục đích là xây dựng, kiến thiết nên một thế giới tốt đẹp hơn bao giờ hết.

Dưới đây là một số phát minh “*tình cờ*” trong quá khứ, nhưng kết quả thì bất ngờ không kém:

1. ĐẤT NẶN

Sản phẩm đất sét chính thức ra đời vào năm 1957

Nhà phát minh: Giô-sép Mác Vích-cơ (Joseph McVicker) ở Ô-hai-ô (Ohio), Mỹ.

Mục đích ban đầu: Những năm đầu thập niên 1950, công ti của Vích-cơ đã chế tạo thành công một loại bột đất sét đặc biệt có công dụng loại bỏ các vết đen do bồ hóng⁽¹⁾ gây ra trong những căn nhà sử dụng than, củi để nấu nướng và sưởi ấm. Nhưng theo như số liệu từ báo Crit-xti-an Xai-on Mo-ni-tơ (Christian Science Monitor), người dân đã sớm có xu hướng chuyển đổi từ loại hình than, củi sang sử dụng ga⁽²⁾, dẫn đến nguy cơ thua lỗ nghiêm trọng cho công ti.

Diễn biến và kết quả: Vích-cơ khi đó nhớ lại bài học ngày xưa được chị ông dạy cho về việc sử dụng những chất bột nhão để mô phỏng độ dẻo của đất sét. Và cuối cùng vào năm 1957, với quyết định đúng đắn của mình – biến thiết kế trên trở thành một loại đồ chơi cho trẻ em với nhiều màu sắc hấp dẫn, ông đã giúp mang lại cho công ti hàng triệu đô la Mỹ.

(1) *Bồ hóng*: bụi mịn đen do khói đóng lại lâu ngày thành mảng, thành lớp trên nóc bếp, vách bếp.

(2) *Ga* (tiếng Anh: *gas*): hỗn hợp chất khí cháy được.

Tìm nghĩa của các từ “vô tình” và “tình cờ”.

Chú ý bố cục giống nhau được nêu ở mỗi mục.

Các từ in đậm trong mỗi mục 1, 2, 3, 4 nêu thông tin gì?

Chú ý nguyên nhân, diễn biến, kết quả của mỗi phát minh.

2. KEM QUE

Nhà phát minh: Phrăng Ép-po-xon (Frank Epperson), khi mới... 11 tuổi.

Mục đích ban đầu: Năm 1905, trong khi đang vui chơi cùng với gia đình ở sân sau nhà tại Xan Phran-xi-xcô (San Francisco), Ép-po-xon vô tình dùng một chiếc que trộn bột soda khô và nước lại với nhau trong một chiếc cốc để đùa nghịch; sau đó, bỏ quên đồng hồ độn ấy bên ngoài và trở vào bên trong nhà.

Diễn biến và kết quả: Sáng hôm sau, Ép-po-xon phát hiện ra một “*que kẹo băng*” ở đó. Cậu bé đã đặt tên cho sản phẩm này theo tên của chính mình: Ép-po-xon, rồi dần dần khoe và làm nó cho các bạn cùng trang lứa, cho đến cả những đứa con của mình. Những đứa trẻ khi ấy gọi tên chiếc que của cậu là Pốp-xi-cô (Popsicle), vì được làm từ soda nên khi ném sẽ có hiện tượng nổ li ti. Vào năm 1923, Ép-po-xon đã đăng kí bằng sáng chế cho thiết kế này, chính thức đánh dấu sự ra đời của kem que – sản phẩm bán chạy nhất mọi thời đại mỗi khi mùa hè đến.

Thật không thể tin được sản phẩm này được tìm ra bởi một cậu bé 11 tuổi

3. LÁT KHOAI TÂY CHIÊN

Món khoai tây cắt lát chiên được tìm ra bởi đầu bếp tại Ca-ri Mun Lếch Hau-xơ (Carey Moon Lake House)

Nhà phát minh: Gioóc Crăm (George Crum), đầu bếp tại một nhà hàng ở Xa-ra-tô-ga (Saratoga), Niu Oóc (New York), Mỹ.

Mục đích ban đầu: Crăm khi ấy đang cố gắng phục vụ món khoai tây Pháp do một khách hàng đặt vào mùa hè 1853.

Diễn biến và kết quả: Khách hàng đó liên tục gửi trả lại món ăn đã phục vụ, yêu cầu phải thái lát mỏng hơn và giòn hơn nữa. Crăm đã mất bình tĩnh, cắt lát khoai mỏng đến nỗi không thể mỏng hơn rồi chiên chúng sao cho khô cứng nhất có thể. Nhưng không ngờ là rất nhiều người thích nó và đặt mua rất nhiều.

Các hình ảnh đưa vào văn bản có tác dụng gì?

4. GIẤY NHỚ

Nhà phát minh: Xpen-xơ Xin-vơ (Spencer Silver) và Át Phrai (Art Fry), làm việc tại một phòng thí nghiệm.

Mục đích ban đầu: Năm 1968, Xin-vơ tạo ra một chất dính tạm trong phòng thí nghiệm nhưng không biết sử dụng nó vào việc gì.

Diễn biến và kết quả: Điểm đặc biệt của chất dính chế tạo bởi Xin-vơ là bạn có thể dính một vật có trọng lượng nhỏ lên đó, một mảnh giấy chẳng hạn, dính lên hoặc bỏ đi khỏi bề mặt mà không làm hư hại gì cả. Hơn nữa, độ dính của chất được sáng chế ở trên kéo dài rất lâu, có thể được dùng dán lại nhiều lần. Tuy nhiên, mọi cố gắng tìm kiếm ứng dụng thật sự trong đời sống của sản phẩm này vào thời điểm đó vẫn chưa có kết quả.

Điểm đặc biệt của chất dính chế tạo bởi Xin-vơ là bạn có thể dính một vật có trọng lượng nhỏ trên đó

Vài năm sau, đồng nghiệp của ông – Át Phrai – vốn đang bực tức vì không thể tìm ra cách gì để dán một số giấy tờ lên cuốn sách hợp ca của mình tại nhà thờ. Và từ đó, ý tưởng lớn gặp nhau, giấy nhớ đã được ra đời (dù phải đến năm 1980 mới trở nên phổ biến).

(Lược trích theo khoa hoc.tv)

1. Với mỗi phát minh, văn bản *Những phát minh "tình cờ và bất ngờ"* cho biết những thông tin cụ thể nào? Việc lặp lại cách trình bày thông tin ở các phát minh trong văn bản trên có tác dụng gì?
2. Tóm tắt nội dung của văn bản trên bằng cách nêu ngắn gọn các thông tin theo bảng sau:

Tên phát minh	Nguyên nhân	Kết quả
1. Đất nặn	M Do người dân chuyển sang nấu ga, bột đất sét không sử dụng để loại bỏ các vết đen bởi nấu than, củi, công ti có thể bị thua lỗ nặng; Vích-cơ sử dụng những chất bột nhào để mô phỏng độ dẻo của đất sét.	M Đất nặn trở thành một loại đồ chơi cho trẻ em với nhiều màu sắc hấp dẫn; mang lại cho công ti hàng triệu đô la Mỹ.
2. Kem que		
3. Lát khoai tây chiên		
4. Giấy nhớ		

3. Chỉ ra sự khác nhau trong cách trình bày thông tin giữa văn bản *Những phát minh “tình cờ và bất ngờ”* và hai văn bản *Phạm Tuyên và ca khúc mừng chiến thắng*, *Điều gì giúp bóng đá Việt Nam chiến thắng?*. Cách trình bày của mỗi văn bản phù hợp với mục đích của văn bản như thế nào?

4. Trong số những phát minh được nhắc đến trong văn bản trên, em thích phát minh nào nhất? Vì sao?